У пошані до піонерів — лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVII. Ч. 139. ЧЕТВЕР, 6-го СЕРПНЯ 1970 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 6, 1970 No. 139. VOL. LXXVII.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Середа, 5-го серпня 1970 р.

В АМЕРИЦІ

ДЖОРДЖ МІНІ ЗАЯВИВ на пресовій конференції в Чикаго, що плян президента Ніксона поборювати інфляцію й безробіття не має успіху, і тому можна побоюватися, що збільшиться число безробітних, бо економіка не виявляє поліпшення. Міні сказав, що він не приготований на це, щоб рекомендувати контролю платень і цін, але дотеперішній стан економіки вказує на те, що таки треба буде ввести урядову контролю платень і цін, бо знижка економіки ще не дійшла до свого дна. Кошти прожитку збільшуються, число безробітних зростає, а відсотки від позичок залишаються високі.

АҐЕНЦІЯ ДАДЖ СТВЕРДЖУЄ, що в червні ц. р. значно збільшилися видатки на будови. В травні вони становили 170, а в червні — 186. Аґенція Дадж поділяє видатки на будови на такі три роди: небудівляні будови, це значить будови автострад; немешканеві будинки і мешканеві будівлі. Немешканеві будови в червні збільшилися на 60 відсотків і становили 2,410,005,000 долярів, а в червні минулого року — 1,504,508,000 долярів. Немешканеві будівлі в червні ц. р. становили 1,919,005,000 долярів, а мешканевих контрактів в червні заключено на суму 2,-223,908,000 долярів, на 12 відсотків менше, як в червні 1969 р.

ПРЕДСТАВНИКИ ТИХ 110 КОНҐРЕСМЕНІВ, які внесли проєкт судити суддю Найвищого Суду ЗСА Віллііяма О. Даґлеса, критикують Палатну Судейську Підкомісію, яка веде переслухання в цій справі. Критики цієї Підкомісії називають ведене за закритими дверми слідство „вибілюванням та пародією". Конґресмен Джо Д. Ваґонер із Луїзіяни заявив, що він веде переслухання на власну руку. Голова Підкомісії конґресмен демократ Емануел Селлер заявив, що ним очолювана Підкомісія мала закінчити працю впродовж двох місяців, пізніше продовжено їй реченець ще на два місяці, і 21 серпня закінчиться цей реченець. Даґлесові закидають, що він підтримує „гіппісів - іппісів", співпрацює в порнографічних журналах, підтримує ліві організації.

ПРОЄКТ КОНТРОЛІ ЗБРОЇ при Массачусетськім Технологічнім Інституті прийшов до висновку, що численні продажі зброї великодержавами недорозвиненим країнам є симптомом того, що велике число нерозв'язаних конфліктів заіснувало в „третьому світі" після закінчення другої світової війни. На думку представників цього Проєкту нові збройні конфлікти стають менше актуальні, бо ці недорозвинені держави купують таку дорогу зброю, як джетові літаки і важкі танки, а не звичайні гармати та пальну зброю. Маючи таку дорогу зброю, вони залежні від тих великодержав, які їм її продали, і без волі цих держав не можуть починати нових воєн.

У СВІТІ

У БЕЛФАСТІ, ПІВНІЧНА ІРЛЯНДІЯ, відбулися маніфестаційні похорони 19-літнього ірляндського католика Деніела О'Ґаґана, який згинув від куль британських вояків під час заворушень у п'ятницю минулого тижня. У похоронах взяло участь понад три тисячі осіб. Труна вбитого була вкрита трибарвним прапором Ірляндської Республіки. Заворушення в різних місцевостях Північної Ірляндії тривають далі. Британське військо розганяє демонстрантів з допомогою слізного газу.

ДОНЕДАВНІЙ БРИТІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ГАРОЛД ВІЛЬСОН одержить за свої спогади про шість років його урядування на становищі прем'єра гонорар в сумі 250 000 долярів. Сума гонорару набагато вища, як його платня, що її він одержував, як прем'єр, від 14 жовтня 1964 до дня своєї поразки 18 червня 1970. Виносила ця платня всього 36 000 долярів річно. Вийдуть спогади Вільсона книжкою в 1971 році.

ДЕЙВІД К. Е. БРЮС, призначений президентом Ніксоном на керівника американської делеґації під час в'єтнамських переговорів у Парижі, прибув до Парижу в понеділок 3 серпня ц. р. В зустрічі із журналістами, Брюс заявив, що найважливішою проблемою в цих переговорах — це... терпеливість.

ПРЕМ'ЄР ТАЙЛЕНДУ (Сіяму) Тганом Кіттікачорн і прем'єр Камбоджі Лон Нол підписали договір в справі військової допомоги Сіяму для Камбоджі. Згідно з цим договором сіямські війська можуть входити на територію Камбоджі кожного часу, як тільки Сіям вважатиме, що його безпека загрожена операціями комуністичних військ у Камбоджі.

ЄГИПЕТСЬКІ ПРОТИЛЕТУНСЬКІ РАКЕТНІ БАТЕРІЇ збили в понеділок 3 серпня ц. р. ізраїльський суперсонічний бомбардувальний літак типу Фантом. Зістрілено цей літак над містом Ізмаїлія поблизу Суезького Каналу. Обох пілотів, які спустилися з допомогою парашутів, схоплено в полон. Досі зістрілено протягом останніх п'яти тижнів вже п'ять ізраїльських літтаків цього типу. В полоні перебуває вісім ізраїльських пілотів. Літаки типу Фантом були закуплені Ізраїлем в кількості 50 від ЗСА.

У ВИСЛІДІ ЗАПОЧАТКОВАНОЇ ІНДОНЕЗІЙСЬКИМИ СТУДЕНТАМИ КАМПАНІЇ проти корупції в урядових колах Індонезії президент Сугарто наказав усім службовцям на високих становищах в уряді та вищим офіцерам подавати звідомлення про джерела їхніх прибутків і про їхній маєтковий стан.

На ґазопроводі в Карпатах загинуло 23 особи

Київ. — Минулого місяця, на початку липня, на газопроводі „Братерство" в Карпатських горах, в українській частині Карпат, сталась катастрофа, внаслідок котрої загинуло 23 робітники і службовці та було багато поранених, у тому й жінок. Вибух газу стався в той час, коли робітники провадили ремонт одиниці з газопровідних рур. Відразу ж за вибухом газу виникла велика пожежа. Про причини трагічної події совєтська преса не повідомила, хоча ще 6-го липня була створена „Урядова комісія для з'ясування причин аварії, ліквідації її наслідків і подання допомоги потерпілим та їх сім'ям". ЦК КП УССР і Рада Міністрів УССР висловили формальне „глибоке співчуття сім'ям загиблих, з приводу втрати їхніх рідних та близьких їм людей".

Сенат схвалив 541 мільйона долярів більше, як Президент вимагав

Вашинґтон. — Сенат більшістю 70-ох до 8-ох голосів схвалив цілу групу законопроєктів, які признають видатки в сумі 18-ох більйонів, на 541 мільйон більше, як Уряд президента Ніксона проєктував. На залі було присутніх 37 республіканських сенаторів, і з них 29 голосували за цей законопроєкт. В політичних колах вносять, що Ніксон не поставить вето проти цього спільного проєкту про витрату федеральних фондів, хоч він на 541 мільйон перевищує суму — запропоновану Урядом. Президент давніше нарікав на це, що Конґрес підливає оливи до інфляційного вогню, бо збільшує державні витрати, але одночасно в і д мовляється збільшити прибутки державної скарбниці. Між 18 більйонами є видатки на Ветеранську Адміністрацію та на Національну Аеронавтичну і Космічну Адміністрацію. Цей законопроєкт прийняла Палата Репрезентантів минулого тижня, і тепер його переслали до підпису Президента.

Гураґан Сілія вбив 31 особу і спричинив мільйонові матеріяльні втрати

Корпус Крісті, Тексас. — Перший в цьому році гураґан Сілія в стейті Тексас бушував два дні, спричиняючи мільйонові шкоди, яких не можна покищо докладніше оцінити. Число вбитих осіб від цього гураґану, який віяв часами зі швидкістю 150-ох миль на годину, становить 31. П'ять осіб вбиті на Кубі, 14 на Флориді і 12 в Тексасі. Смертні випадки на Флориді спричинені повінню, що йшла з Мексіканської затоки. Президент Ніксон визнав місто Корпус Крісті за терен катастрофи, і населення зможе діставати допомогу з федеральних фондів. Долішня частина Корпус Крісті знищена або дуже пошкоджена в 90-ох відсотках. Числа поранених не можна встановити в цьому місті, що має 335,000 мешканців, бо в ньому немає комунікації і люди не можуть рушитися: нема газу й електричного струму, вулиці завалені руїнами. В порті Арансас на 100 відсотків понищені будинки, в місцевості Арансас Песс — знищення на 20 відсотків, в Ґрендж Ґров — знищення на 95 відсотків, немає поважніше поранених. Гураґан зі швидкістю 150 миль на годину вдарив на Корпус Крісті. З Тексасу перейшов у мексиканські гори, де його сила значно послабилася, і там він зліквідується.

Сенат схвалив закон про реформу Поштового Департаменту

Вашинґтон. — Сенат більшістю 57-ох до 7-ох голосів схвалив законопроєкт, згідно з яким Поштовий Департамент стає приватною аґенцією, яку очолюватимуть 11 губернаторів, які творитимуть окрему Раду. Таким чином поштова служба вповні відійде з-під контролі Конґресу, який нею опікувався впродовж 181-го року. Цей законопроєкт пересилають до Палати Репрезентантів, яка має його схвалити до кінця цього тижня. Одночасно схвалено і збільшено платні поштовим працівникам на 8 відсотків із важністю від 1-го квітня ц. р. Окрема комісія матиме право визначати висоту поштових оплат. Поштова Корпорація повинна бути майже самовистачальна під фінансовим оглядом.

Менсон показує суддям присяжним газету з заявою Ніксона

Лос Анджелес. — Оборона Чарлза Менсона старається використати заяву президента Ніксона про вину підсудного у вбивстві 8-ох осіб. На вівторковій розправі сталося так, що один із оборонців Менсона залишив на столі місцеву газету „Лос Анджелес Таймс", на першій сторінці якої був заголовок великими буквами: „Менсон винен — твердить Ніксон". Менсон взяв цю газету і показував суддям присяжним, що могло б бути причиною до перервання судової розправи, бо судді не могли б об'єктивно вирішувати справу вини підсудного, бувши під впливом заяви Ніксона. Суддя Чарлз Г. Олдер покарав адвоката Дея Шінна триденною тюрмою за залишення на столі газети, і негайно під присягою запитував всіх суддів присяжних і їхніх заступників, чи вони не зможуть об'єктивно рішати про вину Менсона. Тільки один суддя присяжних заявив, що він „сподівається", що може діяти під впливом твердження Президента. Провідник розправи зарядив був, щоб члени судового жюрі не могли довідатися про заяву Ніксона. Суддя вирішив продовжувати розправу і відкинути внесок оборонців на її припинення.

Ізраїль прийняв формально пропозицію ЗСА, одержавши політичні й мілітарні ґарантії від през. Ніксона

Провідник Ґагалу ізраїльської крайноправої партії — Менагем Беґін (посередині) виступає в оточенні своїх однодумців і кореспондентів проти прийняття ізраїльським урядом американської пропозиції про перемир'я між Ізраїлем й арабськими державами. Згідно із заявою проводу цієї партії, її представники мають покинути уряд, що його очолює Ґолда Меїр.

Єрусалим. — Ізраїльський уряд переслав у вівторок 4 серпня на руки през. Ніксона формальне повідомлення про прийняття Ізраїлем американської пропозиції в справі перемир'я на Середньому Сході. Звітуючи перед Кнессетом, ізраїльським парляментом, в цій справі, прем'єр Ґолда Меїр, заявила, що й її уряд вирішив — не зважаючи на початкову опозицію — прийняти американську пропозицію, після того, як Ізраїль одержав від президента Ніксона політичні і мілітарні ґарантії. Одержані ґарнтії, змісту яких Ґолда Меїр не подала до відома, допомогли перемогти застереження опозиційних членів уряду, зокрема міністра оборони Моше Даяна. Прийняв ізраїльський уряд пропозицію в справі 90-денного перемир'я без будь-яких передумов погоджуючись навіть — згідно з опінією політичних обсерваторів — на звільнення деяких арабських територій, окупованих у висліді шестиденної війни 1967 року. Формальна відповідь Ізраїлю розходиться в деяких точках з текстом американської пропозиції. В ній стверджується, що переговори мають на меті встановлення зобов'язуючого миру між обома сторонами. Ізраїль настоює також на тому, що арабські держави мають бути відповідальні за мілітарні дії нереґулярних повстанських організацій, ведені з їхньої території.

Вітаючи президента Конґо в Білому Домі, президент Ніксон обіцяв відвідати чорну Африку

Вашинґтон. — У вівторок 4 серпня ц. р. президент Р. Ніксон із своєю дружиною і співробітниками приймав у Білому Домі президента республіки Конґо Джозефа Д. Мобуту. Під час зустрічі й розмов, які тривали дві години, през. Ніксон заявив, згідно із повідомленням пресового секретаря Роналда Л. Ціґлера, що він буде першим американським президентом, який відвідає чорну Африку. Відвідини ці відбудуться аж в 1971 році, в ближче невизначеному реченці. Головною метою відвідин през. Мобуту у ЗСА є справа пожвавлення інвестицій американських фінансистів промисловців в розбудову індустрії й експлуатації природних ресурсів Конґо. Після революційних потрясень в 1960-1965 роках — Конґо, територія якого займає 905.328 квадратових миль, стає все сильнішою економічною країною, багатою особливо ж на мідь, кобальт і діяманти. Видатно допомагали досі в господарському розвитку Конґо З'єднані Стейти Америки. За десять років з часу здобуття незалежности Конґо одержало від ЗСА около 800 мільйонів долярів допомоги, більше, як будь-яка інша африканська країна. Останнім часом американська допомога почала зменшуватися і Мобуту добивається тепер дальшої допомоги від ЗСА і, з другого боку, інвестування в Конґо приватного американського капіталу і в тій справі буде переговорювати під час своїх відвідин у ЗСА з Дейвідом Рокефеллером, Едґаром Кайзером й іншими фінансистами.

Західні німці добиваються у Москві визнання права на об'єднання Німеччини

Москва. — Головною вимогою, включення якої в текст евентуального договору між Совєтським Союзом і Західньою Німеччиною добивається західньо-німецька делеґація під час теперішніх переговорів у Москві, є справа майбутнього об'єднання двох Німеччин — Західньої і Східньої. Міністер закордонних справ СССР Андрей Громико в одній із усних заяв під час ведених офіційно розмов підтвердив свою згоду на принцип об'єднання Німеччини, але ж катеґорично відкинув вимогу, щоб таке запевнення включити в текст договору між СССР й Західньою Німеччиною. Західньонімецька делеґація, очолювана міністром закордонних справ Вальтером Шелем, добивається наполегливо визнання цього принципу в договорі згідно із одержаними від бонського уряду інструкціями, щоб справа об'єднання була сформульована виразно. Совєти, які донедавна проголошували конечність об'єднання Німеччини, останніми роками обстоюють конечність існування двох окремих німецьких держав. Контроверсійною справою під час переговорів є й далі проблема Західнього Берліну. Західні німці хотіли б знайти таку формулу, яка визнавала б, з одного боку, права Західньої Німеччини до Берліну, а, з другого боку, права й відповідальність західніх союзників, встановлені за ними у висліді другої світової війни. Західні німці покищо погодилися у Москві на тому, що Західня Німеччина визнає теперішні границі і не застосує сили, щоб їх змінити, а совєти обіцяють не встрявати у німецькі справи.

Українські Лісники відбули товариську зустріч

Лексінґтон, Н. Й. (У.Л.) — Вакаційна зустріч українських лісників відбулася ц. р. в дні 25 липня в Лексінґтоні біля Гантеру, в домі пані й інж. Яримовичів, які вже 4-ий раз з черги відкривають свої гостинні двері із зеленим світлом для лісників. Їх дім, і стоїм положенням над гірським потоком на тлі зеленого лісу і своєю гостинністю, нагадує всім нашу колишню лісничівку. Не диво, що українські лісники так радо з'їжджаються зблизька і далека, щоби відітхнути свіжим гірським повітрям та зустрінутись з товаришами по званню, пригадати минуле, поділитись думками про сучасне. Цьогорічна зустріч була замітна численною участю родин лісників. Голова Т-ва Українських Лісників лісмайстер Євстахій Бачинський, прочитав віршований привіт для господарів дому і зібраних гостей. Зібрані вшанували однохвилинною мовчанкою бл. п. Ольгу Яримович, матір господаря дому, яка ще минулого року брала участь у зустрічі лісників. Многолітствієм вшановано присутні дві п-і сеньйорки, матері наших лісників: пані Ірину Вергун — матір нашого лісника інж. Вергуна з Рочестеру, та пані Ірину Шухевич, матір господині дому п. Дарії Яримович. На зустріч прибув теж лісн. Євген Людкевич з Каліфорнії, який передав привіт від себе і своєї дружини. Приємно було бачити присутніх на зустрічі молодих членів родин лісників, хоча вже подружених, але з батьками люблять ділити їх радість в дружній лісницькій атмосфері. Фінансова сторінка зустрічі була в руках лісн. П. Ушака, скарбника Т-ва Лісників. Многолітствієм для господарів дому інж. Романа і п-і Дарії Яримович закінчено зустріч о год. 10-ій веч., щоби учасники могли взяти ще участь у забаві дивізійників у пансіоні Ксеня.

Проф. Яр. Рудницький одержав наукову стипендію на річну відпустку

Вінніпеґ. — Канадійська Рада в Оттаві признала професорові Яр. Рудницькому наукову стипендію на вможливлення йому відбути однорічну відпустку (т. зв. сабатікал) із Манітобського університету, в якому він працює з 1949 року, як організатор і голова Департаменту Славістики. Він є один із чотирьох успішних кандидатів на всіх тридцять аплікантів із Філософічного факультету на цю стипендію. У зв'язку з відпусткою проф. Рудницького Манітобський університет прийняв двох нових викладачів: Йосифа Петаха, докторанта Оттавського університету, та Семена Погорілого, докторанта Нюйоркського університету. В Департаменті працюватимуть дальше: проф. Г. Віфе (прийнятий у 1960), проф. Ірайда Ґерус-Тарнавецька (від 1963) та проф. Яр. Розумний (від 1964). Проф. Рудницький залишається головою Департаменту й надалі. На тимчасового його заступника адміністрація університету призначить своєчасно одного зі згаданих членів Департаменту.

Інж. В. Стрілецький дістав нове відповідальне призначення

Барбертон, Огайо. — Відома фірма Бабкок і Вілкокс у пресовому повідомленні інформує про нове відповідальне призначення затрудненого там українського інженера Володимира Стрілецького: його найменовано старшим інженером розвитку у відділі використовування енерґії підземних надр. Інж. Володимир Стрілецький — подано в офіційльному пресовому повідомленні — народився в Україні і там, а опісля на скитальщині в Мюнхені здобув свою технічну освіту. В 1951-му році він почав працювати в згаданій фірмі, в її головній квартирі в Чикаґо, початково як кресляр і вже в 1954-му році був найменований шефом одного із креслярських відділів. В 1958-го року його перенесено до заведень тієї фірми в Барбертон та найменовано шефом групи контрактової інженерії. Він має кілька патентів на технічні винаходи. Інж. Володимир Стрілецький одружений з Ярославою Дулин і вони мають троє дітей. Є членом професійних товариств і Українського Народного Союзу.

„ВАШИНҐТОН ПОСТ" ПРО ПАМ'ЯТНИК Т. ШЕВЧЕНКОВІ

Вашинґтон. — Щоденник „Вашинґтон Пост" в числі з 11 липня вмістив фотознімку з пам'ятника Тарасові Шевченкові, на якій схоплено внизу старшого чоловіка, що спить на сходах біля пам'ятника. „Вашинґтон Пост" у підписі подав, що в розпалі літньої спеки „статуя українського поета Тараса Шевченка, при 22-ій вул. і „Пі" немов дивиться на заснулого чоловіка, якому байдуже до будь-якого оточення".

ЦЕЇ СУБОТИ СТУДЕНТИ З ВІДНЯ СПІВАТИМУТЬ НА СОЮЗІВЦІ

Український Басовий Квартет з Відня

Союзівка. — В найближчу суботу, 8-го серпня, на цій оселі Українського Народного Союзу в Кетскильських горах виступить уперше в цій країні славний вже Український Басовий Квартет з Відня, що приїхав на американський континент старанням українських студентських централь ЗСА і Канади та візьме участь у Конґресі Центрального Союзу Українського Студентства — ЦеСУС, що відбудеться в днях від 22-го до 24-го серпня ц.р. в Монтреалі. Цей виїмковий і оригінальний басовий квартет, що складається з чотирьох молодих українських студентів, є твором відомого також на американському континенті українського композитора проф. Андрія Гнатишина. На початку 1969-го року у Відні був створений Комітет Української Молоді, що мав приготовити концерт у честь Тараса Шевченка. Концертову програму мав виконати місцевий церковний хор, дириґентом якого є проф. А. Гнатишин. Між басами цього хору співало чотирьох студентів, які своїми голосами звернули увагу дириґента і з цього почалося. Нормально, чоловічі квартети складаються з двох тенорів і двох басів, але в цьому випадку були тільки самі баси. Проф. А. Гнатишин почав проби, приготовивши насамперед партитури пісень на чотири басові голоси і квартет перейшов першу концертову пробу під час концерту в честь Тараса Шевченка з незвичайним успіхом, що й заохотило композитора та співаків для створення цієї оригінальної мистецької одиниці. В квартеті співають: 24-літній студент філософії Борис Ямінський, баритон; 26-літній урядовець Генрик Штайнгаґен, що співає першим басом; 21-літній студент Григорій Савка, що співає другим басом, та 21-літній студент прав Ігор Тарко, контра-бас. Їхній концерт відбудеться цієї суботи о год. 8:30 вечером в залі „Веселки" на Союзівці, яка в цьому часі „роїться" від молоді, започаткує серію їхніх виступів у ЗСА і Канаді після згаданого Конґресу ЦеСУС-у.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893.
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Москва страшить

26-го липня в Совєтському Союзі бучно відзначувано, як і щороку, День Військово - Морської Фльоти. З тієї нагоди з наказу міністра оборони А. Гречка над усіма столицями союзних республік злітали феєрверки, а на їх площах оркестри грали військові марші. Все це дуже нагадувало Німеччину 1939 року. Начальник головного штабу Військово - Морської Фльоти СССР, П. Сергєєв, писав у „Правді": „Сьогодні наша країна має могутню океанську фльоту, здатну успішно виконувати стратегічні завдання в сучасній ракетно - ядерній війні. Докорінні зміни протягом останнього десятиліття у збросині та організації фльоти дозволили перейти до якісно нового виду бойової підготови — навчання в далеких океанських просторах".

І власне цьому „навчанню", тобто проведеним недавно під назвою „Океан" маневрам, присвятив свою статтю в „Радянській Україні" начальник політичного управління Чорноморської фльоти віце - адмірал І. Руднєв. „Своїми маштабами, — похваляється він, — ці керовані з одного центру маневри не мають рівних в історії. В них водночас брали участь атомові підводні човни й морська ракетоносна авіяція, потужні надводні кораблі, морська піхота, допоміжні судна. Дії фльоти відбувалися на просторах Атлантичного й Тихого океанів, у Середземному, Чорному, Балтійському, Північному, Норвезькому, Баренцовому, Філіппінському, Японському та інших морях..."

Совєтський віце - адмірал Руднєв, як свого часу маршал Жуков, страшить Захід потужністю совєтської зброї, але цим разом уже не тільки на суходолі. „Маневри, — пише він, — завдали відчутного удару по злочинних плянах імперіялістичних держав", а в першу чергу, очевидно, Америки.

Агресивний тон совєтських адміралів, згадувані ними „десантні операції" морської піхоти і ґльобальні маштаби маневрів „Океан" — все це, очевидно, розраховане на застрашування передусім західньоевропейських країн, все це є ще одною спробою відірвати їх від Америки, спаралізувати їх волю до активної оборони.

Маневрами „Океан" Москва поширила свою агресивну політику на світові морські простори, намагаючись заступити на них колишню „володарку морів" Великобританію, витіснити з них Америку.

Новий курс Москви прибирає виразно гітлерівський характер. І напевно спіткає його та сама доля, яка спіткала була гітлерівський курс.

„З водов, куме Ільку..."

В одному галицькому, наддністрянському селі до найбільш поширених у розмові фраз належав вислів: „З водов, куме Ільку!" Фраза мала свою історію і свою мудрість. Під час повені вода перетяла село на дві частини. Кум Ілько зняв зі стайні двері, взяв тичку і пробував на дверях, підпихаючи їх тичкою, дістатись через воду на другий бік села. Від берега відчалив цілком добре і спокійно. Але посередині вода рвучкою струєю верталася назад до розлитого Дністра, і кум Ілько, попавши в цю струю, розпачливо і в паніці намагався плисти проти неї. А струя несла його все далі, прямо на загибель у розбурханих водах розлитої ріки. Тоді й прийшло від людей з берега те: „З водов, куме Ільку!" Кум Ілько, послухав поради і, замість безнадійного намагання плисти проти струї, поплив з нею, але скеровуючи свої двері тичкою навскіс до берега, до якого вкінці таки щасливо причалив.

Здається, що сьогодні майже кожний з американських політиків, зокрема майже кожний з тих, що кандидують на виборчий пост, це своєрідний „кум Ілько", що пливе „з водов", але не кожний настільки мудрий, щоб скеровувати свої двері навскіс до берега і не плисти зі струєю прямо в пропасть. Читаючи і слухаючи передвиборчі виступи поодиноких кандидатів на сенаторів, конгресменів чи губернаторів, людині робиться слабо із їхніх капітулянтських заяв та обіцянок у справах американської внутрішньої і закордонної політики, зокрема відносно участи у війні проти комуністичних агресорів у В'єтнамі. Вони один за одним переліцитовуються в заявах і обіцянках причинитись до того, щоб Америка негайно скапітулювала, бо думають, що такими обіцянками здобудуть собі підтримку штучно створеної струї, не дбаючи про те, що ця струя становить тільки частину широкого плеса американського суспільства.

Не бракує всіляких струй і в нашому американсько-українському суспільстві, як і не бракує всіляких Ільків, що пливуть „з водов", але не думають причалювати до спасенного берега. Це відноситься і до частини нашої молоді. Усім їм варто пам'ятати добрий приклад: якщо аж ніяк не можна проти струї, то „з водов, куме Ільку", але до берега, а не в пропасть, на загибель!

„ДОКТРИНА БРЕЖНЄВА" НЕ НОВА

Париж. — Довелося мені бувати в Парижі між двома світовими війнами і на березі Сени пити каву з одним болгарином, що брав участь в тому самому міжнародному з'їзді, що й я. Був то д-р Сакизов, що замолоду був студентом Київського університету. Біля каварні стояв палац дивної архітектури, що звався Трокадеро.

Пізніше, бувши в Парижі на відвідинах, я вже не знайшов палацу Трокадеро. Уряд III Республіки звелів цей палац знищити, бо він нагадував про неславну колишню пригоду, в яку заплутався королівський уряд Франції після ліквідації імперії Наполеона I.

1815 р., після поразки „корсиканського бандита" — так називали монархісти „білої Франції" Наполеона — був створений „Священний Союз" монархічних держав (Прусія, Австрія, Франція під владою Бурбонів, під проводом царської Росії) для забезпечення „порядку" в Европі: не допустити революційних рухів в країнах, де панували царі й королі „з Божої ласки". Члени „Священного Союзу" зобов'язалися збройною силою допомагати монархам, котрим грозила революція в їх країнах.

Нагода до інтервенції настала 1823 року, коли в Еспанії вибухло повстання проти королівської влади. В поході проти еспанських революціонерів взяло участь французьке військо, що побило повстанців біля Трокадеро. На славу цій перемозі збудовано в Парижі палац під цією назвою.

Думається мені, що „Варшавський пакт" комуністичних урядів — це нове видання „Священного Союзу" з консервативними цілями: удержати „комуністичний порядок" проти народних визвольних рухів.

Чехо - Словаччина, що хотіла будувати людяний соціялізм замість звірського деспотизму на московський лад, зазнала „братньої опіки" способом воєнної агресії і окупації комуністичного „Нечестивого Союзу". Так, як колись еспанські монархісти дякували „Священному Союзові" за поміч проти революції в своїй країні, дякують чеські й словацькі консервативні „догматики" за „братню допомогу" Москви. Ватажок Чехо - Словаччини Густав Гусак полетів навіть на відпочинок до СССР. В Москві видають книжки і всякі відзнаки на честь інтервенції проти Чехо - Словаччини. Може збудують на березі Москви свій палац — нове видання Трокадеро.

Але відомо з історії, що „все йде, все минає". Тому й „доктрина Брежнєва", що дозволяє Москві втручатися до внутрішніх справ інших країн, щоб зберегти в них консервативні комуністичні режими, діжде свого неславного кінця, як це сталося з царем Миколою I після агресії проти Угорської революції 1849 року: переляканi російською силою австрійські монархи відвернулися від царської імперії, що принесла Габсбургам „братню допомогу".

Viator

НАЙНОВІША МОДА?

Впродовж століть Париж у Европі і великою мірою в світі був законодавцем жіночих мод. З Парижем, однак, змагався Лондон, який диктував моду для одягу мужчин. У 1960-их роках несподівано захитався паризький „модний трон": на Пікаділлі - Циркус у Лондоні виникла найновіша мода для жінок — „міні-спідниці. Вони швидко поширились між жінками й дівчатами сливе всього світу. В Україні преса повідомляла, що виникали навіть непорозуміння: що робити з дівчиною - комсомолкою, яка платить членські внески, добре вчиться, але ходить у „міні"? Суперечка закінчилась тим, що дівчину залишили в спокої.

Впродовж кількох років кравецький Париж, заздрісний на кравецьку славу, підготовляв „п р о тиудар" для Лондону. Восени 1969 р. найкращі одягові фірми Парижу, мод, показали „найновіший крик моди" — „максі", себто дуже довгі спідниці, суконки, плащі. „Максі" вдягла навіть мадам Помпіду, дружина президента Франції. Їх вдягли кілька кінозірок. Але „максі" не знайшли популярности серед модниць світу, ані серед простих смертних жінок та дівчат. Причина проста: в „максі" можна скалічитись чи й загинути на рухливих сходах, важко керувати автом, клапоть „максі" може легко залишитись на східцях автобуса чи пасажира...

Відомий французький фабрикант тканин Буссак хотів з допомогою моди на „максі" продукувати більше тканин, але прорахувався: мільйони плащів і суконок типу „максі" лежать „трупами", доводиться забирати їх геть із полиць. В Англії, Голляндії, Бельгії, Західній Німеччині підприємства навіть не переходили на випуск „максі".

Париж потихеньку відступив. Паризька газета „Сур" на початку серпня, повідомляючи про найновіший показ мод французьких „королів одягу", подала, що „максі" залишається тільки для особливих вечірніх строїв, отже й далі в світі тріюмфус „міні". Іншої моди покищо ніхто не винайшов: є одяги короткі, є трохи довші, але до довгих спідниць з минулого сторіччя сучасні жінки вже не повернуться.

Н. Н.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

„ЦИКЛОН" ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

(Олесь Гончар. Циклон. Роман, „Вітчизна", 1970, ч. 4, квітень, ст. 16-164).

Деякі читачі „Свободи" напевно пригадують собі, який це шум був учинився серед нашої громади після того, як появився був роман О. Гончара „Собор". Його кілька разів перевидавали, бо думали, що автор виступив проти режиму, що він вже „наш". Пустили були казку про те, що „Собор" в Україні спалили, як протипартійну книжку. Та це була тільки байка. Олесь Гончар втішається всіми почестями, займає відповідальні становища, виступає проти „буржуазної" еміграції і без перешкод працює в літературній ділянці, вихваляючи режим, як це видко хоч би з нового його роману „Циклон".

Новий роман має дві частини, обидві без назви, другу частину попередив автор такою заввагою:

„Циклон — гігантський атмосферний вихор із зниженим тиском повітря всередині („око бурі"), із складною системою вітрів, що дмуть проти годинникової стрілки в північній півкулі і за годинниковою — в південній. Циклони охоплюють величезні райони плянети. Розвиваючись, часом досягають ураганної сили, спричиняючись до наслідків катастрофічних. Причини виникнення цих явищ остаточно ще не з'ясовані".

Автор добре приготовлявся до написання цього твору. Це в дійсності роман про накручування фільму. Це фільм про циклон і про жахливу нацистсько - німецьку політику в Україні під час другої світової війни. Німецький наїзд на Україну був в дійсності отим гігантським вихорем, який спричинив катастрофічні наслідки на Україні.

Роман О. Гончара розпочинається описом пейзажу після циклону, і кінчається циклоном на українському Підкарпатті. Перший циклон був десь над морем.

Кінооператор Сергій в дискусії подає зміст фільму:

„Нащо вигадувати? Ти ж бачив людей у їхніх злетах і в занепаді, у величі й нищості, в передсмертних муках і в щасливих сльозах переможців. Правда, надто велике все то було — в жаден фільм не вмістити.

— Відсіяти треба, відібрати тільки найударніше! — гарячкував, захопившись задумом, Сергій. Неволя, коростявий ешелон, — оце передусім! Обіцяю вам геніяльні кадри. Юна дівчина українка, що покохала того військовополоненого — кавказця (грузина — Л. Л.), повінь їхнього кохання, поема розквітла в неволі!.. Конячий острів, місячні ночі, астроном, дівчата, що з горя обіймають коней коростявих... (щоб не їхати на роботу до Німеччини — Л. Л.). Та це ж про них має бути фільм! А на завершення отой наш напад на ешелон, напакований невольницями. Бій з вартою. Кулемет, аж плигає в руках у Байдашного..."

Арсен Іщук і Петро Кононенко написали рецензію на твір Гончара в „Літературній Україні" з 19-го червня 1970. Вони пишуть, що це твір про стихійне „лихо, яке позаторік пронеслося країнами Европи і не вперше потвердило, що проблема взаємин людини й природи лишається не менш гострою, ніж у минулі сторіччя". Рецензенти згадують про Енґельса, — там обов'язково назвати когось з комуністичних ідеологів! — але зараз вони ж додають, що в творі Гончара треба виділити головне, а саме те, що це твір „лірико - філософський" і що це роман — „роздум про основи буття, питомою клітиною якого є людина. Людина, як витвір природи і як продукт суспільного розвитку".

Оці „філософські роздуми" в творі Гончара спричиняють те, що його роман читається важкувато, в ньому мало акції, забагато роздумів і міркувань про справи, які далекі від „головної" дії. Герої „Циклону" невдоволені з того, що після смерти людини все її зникає. Професор астроном філософує на цю тему:

„Безсмертя, кажуть... Може, це не що інше, як універсальна воля до життя? Що б там не було, а ви ж ось почуваєте таку потребу не зникнути? Може, в цім почутті незникности якраз і виявляє себе потаємна сила життя, відлита деким у форму вищої космічної реальности. Справді, важко змиритись із думкою про безслідну тлінність себе і своїх ближніх, найдорожчих... Та кінець - кінцем, це глибоко інтимне, і в кожного, мабуть, воно по-своєму... Рано чи пізно все, звичайно, скінчиться, я маю на увазі цей нинішній катаклізм. І не може ж людство тоді не замислитись: чому це було? Чому це сталося? Чому найцивілізованіший вік оганьбив себе такими руйнаціями, злочинами, таким падінням, від якого всі Коперники та Канти в могилах би здригнулися?"

Професор має на думці злочини гітлерівської Німеччини, алеж представник українського народу може поставити оці всі повищі запити на адресу Сталіна, з наказу якого представники російського народу мордували українців у Вінниці, а поляків у Катині. Українець запитається, чому оті визволителі, яких вихвалив Гончар у своєму творі, масами вбивали українців, втікаючи вліті 1941-го року, у Львові, Самборі, Дрогобичі та в інших місцевостях Західньої України.

Автор каже, що і філософи „винуваті теж", але це замало сказано, бо мордували людей не тільки „нащадки Коперників і Кантів", але „в могилах би здригнулись і нащадки Толстих і Достоєвських, якби почули про вчинки учнів Сталіна та Леніна, якого тепер славлять, як „гуманіста", обдурюючи легковірних лібералів у вільному світі, що вірять „на слово москалеві", проти чого перестерігав Тарас Шевченко сто років тому.

Гончар вірно представив знущання німецьких садистів над українським народом, він не міг сказати того, що тоді робили москалі. Автор змалював Москву як таку, яка піклується тими нашими людьми, що їм спричинив шкоди циклон:

„Держава не шкодувала потерпілим допомоги: залізницею вже йшли для населення краю дефіцитні матеріяли будівельні, продукти, різні товари. Колгоспи було звільнено від плянових поставок, та проте люди не переставали шкодувати: адже такий мав бути цього року врожай!" В рятунковій акції беруть участь представники народів СССР: між тими, що дістали нагороди, знаходяться Джумагалієв і Скоморохов, з г адуються грузини, киргизи й якути.

Міліціонер каже після закінчення рятункової акції, що треба б циклон загнуздати, але ніхто не згадує про те, що треба б припинити вирубувати ліси в карпатських горах і залісити ті голі узбіччя карпатських гір, які оголили німці, поляки та найновіші окупанти-росіяни, бо зливи в південній частині Західньої України повторюються тепер щороку, а циклони над Атлантиком досить рідке явище. Впродовж одного року було в Україні аж чотири повені. Чужа влада не радо навіть повідомляє про них. Москва панує в Західній Україні вже 25 років, що вона зробила, щоб зменшити повені? Скільки кілометрів рік вона зреґулювала? Скільки гребель вибудувала? Про це нічого не пишуть, бо всьому винна стихія. І так зробив і О. Гончар у своєму „Циклоні".

Та про це не пишуть рецензенти твору Гончара. Вони написали, що „Циклон" і є роман - роздум про долі й характери людей та причини їхньої еволюції. Це і філософський і соціяльний твір про основи буття, сутність якого (просимо не сміятися! — Л. Л.) ленінська людяність, джерелом торжества якого має бути високоідейне, правдиве та чесне мистецтво".

Головний герой Богдан Колосовський заявляє: „Коли маєш дар, успадкований від матері, від рідної пісні, від народу, то обов'язок твій — народові його й повернути... Таку ідею виражає всією образною системою роману Гончар".

Обидва рецензенти Арсен Іщук та Петро Кононенко назвали свою рецензію „Такий він, наш сучасник". Вони підкреслюють „головне" в творі Гончаря: „Твір вагомий змістом та оригінальний формою, він змушує читача замислитись і з позицій високого ленінського ідеалу людини оцінити своє минуле і сучасне, своє призначення і свою цінність".

Український читач у вільному світі „замислюється", але не з позицій Леніна і Сталіна „про ідеал людини", і жах його огортає за долю його батьківщини — України, яка мусить жити в тіні культу Леніна, ідеї я-

Закінчення на стор. 4-ій

„Патетична соната" в київському театрі

Щойно із інтерв'ю Ярослава Верещака, з молодою акторкою Київського театру ім. І. Франка, Мариною Герасименко („Д н і п р о", травень 1970) можна було довідатися, що в цьому театрі виставлено було недавно п'єсу Миколи Куліша „Патетична соната". Цю п'єсу, одну з найкращих Кулішевих п'єс, що її навіть не згадується в Українській Радянській Е н циклопедії (УРЕ), в 20-их роках в Україні заборонено було виставляти, як „позначену впливом буржуазно - націоналістичної ідеології". Єдиний раз виставлено її... в Москві.

Ось що сказала Я. Верещакові молода талановита акторка Марина Герасименко про свою участь в цій п'єсі:

„От я, наприклад, граю Марину з „Патетичної сонати". Роля із числа тих, які мені найбільше подобаються: багатогранна, вольова натура, чітко виписані драматургом риси характеру — одне слово, мені залишається тільки точно відтворити все на сцені і „зібрати" щедрі оплески. Відтворюю. Протягом усієї вистави чітко відчуваю пульс ролі, в особливо виграшних місцях стримую захоплення — краще не дограти, аніж переграти. А в результаті — не такі вже й щедрі оплески. І, мабуть, сьогодні я не змогла б віднести ролю Марини до свого активу... Чому ж так сталося? Адже я ніби все розуміла, і роля мені подобається... Відповідь проста: я не знайшла контакту з залею. Якби націоналістка, фанатичка Марина викликала симпатії у глядачів, якби я змогла поділити її переконання, то, напевно, зараз не було б потреби нагадувати, що мене ввели на ролю після кількох репетицій, що режисура не приділила мені достатньої уваги і так далі, і тому подібне".

Отже, „контакту з залею" молода акторка не знайшла, бо українська націоналістка і фанатичка „не викликала симпатій у глядача". Та й сама акторка „не змогла поділити її переконання", хоч роля їй подобається.

Здається, в цих словах більше Я. Верещака, як Марини Герасименко. Бож справжня талановита акторка мусить уміти перевтілюватися в усі ті персонажі, які вона на сцені представляє, незалежно від їх політичних переконань і ідеології, а завдання совєтського журналіста „оформлювати" інтерв'ю. Про відповідне „оформлення" цього інтерв'ю можуть свідчити слова Марини Герасименко, іронічно сказані нею після прочитання Верещакового запису: „Я так розумно не говорила!"

„Патетичної сонати" київські глядачі, за непорочність переконань яких дбають великі і маленькі верещаки, напевно вже не побачать на сцені.

В. Д.

Андрій Баранник

ДО 25-РІЧЧЯ МАНГАЙМСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

Дуже втішився я ініціятивою та наміром скликати учителів і учнів бувшої української гімназії в Мангаймі на ювілейну зустріч. Така зустріч принесе багато радости і несподіванок. Зустрінуться учителі й учні, які 25 років тому становили собою дружню сім'ю.

Досить тільки пригадати непевні часи початків таборування, непевне становище людей, що не хотіли вертатись до „сталінського раю", людей, зібраних у таборах і долі яких ніхто не знав. Міжнародна організація, що опікувалась таборами, давала дах над головою та сякі-такі харчі. Надходила осінь, а молодь гімназіяльного віку, відірвана від своїх шкіл — марнувала час. Отже й знайшлись тоді ініціятори, що списали учнів гімназіяльного віку і без іспитів, без провірки, покладаючись лише на слово батьків і учнів, у повному довір'ї на їх слово, були укомплектовані кляси від 3-ої до 6-ої та зібрано окрему групу з учнів старших кляс і утворено з них матуральний курс.

Серед таборян знайшлись учителі ентузіясти, що і погодились викладати дисципліни кожний за своєю спеціяльністю. На мене ж звалився труд організації і керування.

Зайняли ми ввесь другий поверх одного з корпусів артилерійських казарм, на північній околиці Мангайму, навезли шкільних лавок, обставили гімназіяльні кляси сякими-такими приладами, таблицями, мапами. Словом, надали гімназії суворих зовнішніх і внутрішніх академічних форм (навіть з написом „Salus entrantibus" над вхідними дверима). Кожний учитель уклав і подав на затвердження навчальні пляни з своєї дисципліни, розраховані на повний рік навчання. На основі програм і розподілу годин між окремими предметами навчання був укладений розклад тижневих годин.

Після урочистого молебня — гімназія розпочала працю. Біля 200 учнів почали систематичне навчання.

Розголос про утворення гімназії в Мангаймі скоро досяг і інших таборів, як також і приватномешкаючих скупчень українців у Гайдельберзі чи на французькій зоні. Додатково зголосилось кілька студентів та приїхало кілька професорів подивитись, як працює гімназія. Ми тими відвідинами скористались і запросили декого з них до співпраці. Подали згоду працювати — кожний у своєму фаху — д-р Я. Рудницький, д-р М. Головатий, проф. В. Павловський — всі з Гайдельбергу, та проф. О. Тижук з французької зони. Ті, що мешкали в Гайдельберзі і були в той чи інший спосіб обізнані з університетом чи місцевими учбовими закладами, були зв'язані з ними чи мали знайомства, у великій мірі прислужились до унаглядненння своїх викладів. Д-р М. Головатий, як викладач фізики, возив наших гімназистів до гайдельберзької гімназії, де місцевий учитель демонстрував потвердження фізичних явищ і законів, про які учні довідались на лекціях, а проф. В. Павловський кожного разу привозив із собою прилади та хемічні реактиви і демонстрував у клясах перебіг тих чи інших хемічних реакцій.

Решта учителів — мешканців мангаймського табору — наполегливо працювала не тільки в стінах гімназії, але й у своїх, часто невигідних таборових кімнатах, готуючи конспекти, укладаючи задачі, рівняння, граматичні правила чи укладаючи групи слів певних відмінювань з л а т и н с ь к о ї граматики. Ніхто з тодішніх таборян не знав, яких зусиль, якого напруження вимагала підготовка до лекцій. Учні слухали тих лекцій — переписували конспекти чи робили свої записи, не задумуючись над тим, як їхні учителі підготовляли ті лекції, чи мали підручники, чи мали бібліотеки, чи, нарешті, мали час? Виручали ґрунтові знання, пам'ять і наполеглива праця. Така постава вчителів передавалась і учням — вони намагались узяти якнайбільше з того, що їм давали учителі, і ані пропусків лекцій, ані недбальства не було — була праця, праця і ще раз праця.

Але... казарми не для гімназій! Військове командування американської армії потребувало казарм і зажадало їх мати. Частину таборян мали розмістити в офіцерських будиночках поряд казарм, а частину мали вивезти до Ельванґену. Для гімназії настали критичні дні. Долю бо її вирішували не вчителі та учні, а родини, батьки учнів, а вони керувались насамперед вигодами того чи іншого табору, вигодами для життя цілої родини.

Переїзд мав відбуватись за добровільними зголошеннями. Учителі — мешканці Гайдельбергу — не хотіли кидати своїх приватних мешкань і не збирались нікуди їхати. Так само й учителі — мешканці мангаймського табору — української мови, історії, математики, природознавства, латини лишались у Мангаймі. Батьки багатьох учнів, довідавшись, що учителі не збираються переїздити, також вирішили лишатись у Мангаймі. Але частина родин, батьки деяких учнів вирішили переїздити, а це значить, що з ними переїдуть і учні.

Перед гімназією стало питання — переїздити чи ні? Якщо переїздити, то ким заступити тих учителів, що не переїздять, а коли не переїздити, то що станеться з тими учнями, що переїдуть? По довгих роздумах і перегляді списку тих учнів, що лишались, довелось оголосити, що гімназія не переїздить.

Якщо для учнів молодших кляс було байдуже, де продовжувати навчання, то для учнів матурального курсу стала на ввесь зріст загроза втратити рік наполегливої праці, а може й взагалі втратити змогу дістатись до матури в зв'язку з переїздом.

Почались наради, переконування, а деколи й погрози та вимоги негайно призначити матуральні іспити, зробити випуск матуристів. Не помагали вияснювання, що матуральний іспит буде передчасний, що програми не викінчені. Навіть приватна нарада з матуристами, з одвертим насвітленням їх підготови, не полегшила могo становища — матуристи також просили призначити іспити і зробити випуск перед переїздом. Їхні арґументи я розумів, але не міг погодитись, бо знав з практики, що доробити самостійно невикінчені програми вони не зможуть — на те не було в них ні підручників, ні умов. Та натиск з усіх боків був такий сильний, що довелось призначити день іспитів і запросити представника відділу освіти при ЦПУН, як сторонню особу і голову іспитової комісії.

На означений день приїхав св. п. проф. Леонід Білецький. Ознайомившись з програмами та їх виконанням, проф. Л. Білецький відмовився приймати іспити і від'їхав, а за тиждень чи два частина табору, а значить і учнів, переїхала до Ельванґену. Із значно зменшеним числом учнів у клясах, але з повним складом учителів, гімназія продовжувала навчання.

Переполовинений матуральний курс посилено працював. Довелось переглянути години, відведені на кожну дисципліну: врізати там, де програма добігала кінця, і додавати на ті дисципліни, в котрих лишалось більше матеріялу.

Але що робили ті матуристи, які зі своїми батьками переїхали до Ельванґену?

(Закінчення на стор. 3-ій)

Вечір в пошану св. п. Людмили Івченко-Коваленко

Незабутнім залишиться літній вечір 28 червня в пам'яті тих, що були приявними на концерті, присвяченому Людмилі Івченко-Коваленко. Тільки рік минає, як Людмила Івченко, яка останні роки проживала в нашому місті, ненадійно відійшла у вічність, залишаючи в наших серцях жаль, а в пам'яті ще такий живий образ достойности її особи та величі її духа. З цих теплих до неї почувань зродилася в проводі Об'єднання Українських Православних Сестрицтв у ЗСА та Трентонського Відділу Науково-Публіцистичного Інституту думка вшанувати її пам'ять в першу річницю смерти.

В чому була небуденність цієї імпрези? В якості програми, її змістовності, глибині та рівні виконання.

Вже сама імпозантна заля стейтового культурного центру в Трентоні, де у її фоє завжди відбуваються цікаві мистецькі виставки, створювала в публіки відповідний настрій для мистецького пережиття. І воно справді було.

Вечір відкрила голова Об'єднання Прав. Сестрицтв пані Селепина, теплими словами накреслюючи сильветку Людмили Івченко-Коваленко — людини й громадянки. Мґр Лариса Онишкевич дала надзвичайно цікавий огляд творчости письменниці, зупинившись головно на аналізі психологічного підложжя драми „Героїня помирає в першому акті". Ерудиція прелеґентки, її бездоганна дикція та цікавий підхід до аналізи вище згаданого твору держали слухачів в напруженому захопленні.

В мистецькій частині виступила п-ні Людмила Сердюк з мистецьким читанням твору авторки „Біле сяйво"; скрипаль Дарія Кузик в супроводі піяністки Марії Гафткович виконала „Пісню" Вериківського та „Андант з еспанської Симфонії „Ляльо"; „Тріо" Шуберта у виконанні скрипалів Дарії Кузик, Володимира Тритяка і піяністки Марії Гафткович; піяно-сольо Косенка „Поема-Леґенда" і Бетговена „Похоронний Марш" — 3-тя частина сонати ор. 26 у виконанні Лариси Крупи. Програму закінчував діялог із „Княгині Ольги" Людмили Івченко у виконанні Віри Струк та її дочки Мирослави.

Приходиться тільки жаліти, що в цьому вечорі бракувало багатьох громадян та молоді нашого міста, яке не часто має нагоду втішатись направду змістовними програмами.

Н. С.

До 80-ліття кобзаря-віртуоза Василя Ємця

Важко назвати відому світову концертову залю, де б не дзвеніли співочі струни бандури одного з найкращих сучасних кобзарів маестра Василя Ємця, якому 2-го серпня 1970 року сповнилося 80 років життя. Від убогих селянських стріх Наддніпрянщини і до чорних зрубів Московщини, до залі Шуберта в Берліні, Театру на Елисейських полях у Парижі, „Симфоні Голл" у Бостоні... — це справді героїчний мистецький шлях. І пройшов його та йде ним з Божою поміччю далі Василь Ємець задля улюбленої всім серцем України, де „карооокі люди і співуча мова", як писав Б. І. Антонич, задля Еллади Степової, за висловом Євгена Маланюка.

Василь Ємець

Василь Ємець народився серед таких співучих людей і серед такої співучої природи, що ще малими рученятами тягнувся до кобзарів та бандуристів. Шевченків „Кобзар", з його апотеозуванням бандуристів, орлів сизих, справив на допитливого Василька надзвичайне враження. Хоч ще майже дитина, він побачив через ту книгу не лише минулу Україну, а й можливу майбутню, вільну й незалежну, оту майбутню нову Грецію, як провіщував Гердер, розуміючи під тим розвиток української культури. Зачарований Україною і її піснею — відлунням і виявом багатства душі української нації, Василь Ємець служив і служить їй правдою й вірою: слухали його надзвичайної гри петлюрівські козаки, аплодували йому від Москви до Монтреалю, від Праги до Чикаґа, дякували йому десятки тисяч чужинецьких слухачів за відкриття України, а свої люди набирались нової сили, малодухи ставали людьми...

Василь Ємець студіював в університетах Харкова й Москви, а мистецтво гри на бандурі вивчав у приватній школі проф. Полія в Москві. Коли він у 1917 р. дав там у Великому Театрі перший концерт, навіть наші споконвічні „приятелі" назвали молодого бандуриста віртуозом. Так же назвав його і Микола Грінченко в „Історії української музики", що вийшла в 1922 р. Вивчення музики В. Ємець продовжував згодом у Стернхен Консерваторії в Берліні та в Празі, додаючи до природного таланту багато років студій. У висліді — він не лише надзвичайний виконавець, а й композитор для бандури та удосконалювач цього старовинного музичного інструменту: бандура проф. Василя Ємця нараховує 36 струн.

(л. п.)

ДО 25-РІЧЧЯ МАНГАЙМСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Скоро дійшли відомості, що вони лишились напризволяще. Шкода молоді, шкода їхньої праці! Ризикуючи натрапити на неприємності збоку таборової адміністрації, пишу листа і передаю до Мирона Степанова, піддаючи йому думку, щоб матуранти приїхали докінчувати курс у Мангаймі. Вони й приїхали, але таборова адміністрація не захотіла їх до табору приписати, не дала мешкань і харчів. Бідні студенти мусіли жити, як „гості" у знайомих родин, харчуватись з їхнього приділу, а таки вчились і матуру здобули.

Чи побачу я вас, матуранти, на з'їзді учителів і учнів Мангаймської гімназії? Вірю, що побачу, та, мабуть, нікого не пізнаю, бо хто з вас мав 17-18 років, тепер має 42-45 років. Тож не гордуйте нами, постарілими вчителями, та признавайтесь самі. Нема що й казати про учнів молодших кляс — де то вже їх пізнати? А ви, дорогі друзі-учителі? Посивіли, постаріли — чи й досі такі ж завзяті, як і 25 років тому?

А зустріньмось, гляньмо одне на одного та й згадаймо нашу молодість!

(Кінець).

Комісія... у відпустці

Студентка А. Лугова в листі до редакції „Радянської України" з 25 липня нарікає:

„Хто в ці останні перед екзаменами дні працює в приймальних комісіях таких вузів, як, скажеми, технологічний інститут, інженерно-будівельний, інститут культури? Це не реторичне питання. Вож виявляється половина членів приймальних комісій, іноколи на чолі з ректорами — у відпустці. Тепер уявіть себе на місці абітурієнта, який хоче прощось дізнатись у члена приймальної комісії. Заходить він, скажемо, в суботу до автомобільного шляхового інституту, а там... вихідний день. Іде до торговельно-економічного, де документи приймають у досить похмурій, непривітній кімнаті, і дізнаєтеся: блянків заяв нема, навіть папір, щоб написати заяву, відсутній. Не побачиш графіка роботи чергових членів приймальної комісії в педагогічному інституті чужоземних мов. Дрібниці? Ні, у відповідальній справі прийому до вузів нового поповнення дрібниць нема".

Мистецькі вечорі на Союзівці

Кергонксон, Н. Й. (З. С.) — Молодечий ансамбль Союзівки, який виконав ряд українських народних танків, популярних пісень та інструментальних номерів, як рівнож мистецьке читання творів Лесі Лисак та драматична рецитація артиста української сцени Євгена Курила виповнили культурно-розвагову програму минулої суботи і неділі, 1-го і 2-го серпня, на Союзівці.

По береги заповнена гістьми заля „Веселки" оплескувала кожний виступ молодечих талантів Союзівки в суботу вечером, які продемонстрували подивигідну всесторонність, вміння та ентузіязм у виконанні різноманітної програми, що нею вміло проводив маестро Володимир Ґентиш, майстер церемоній суботніх програм Союзівки. Танцювальна група під мистецьким керівництвом Романа Строцького, надійного українського танцюриста-хореографа, виконала чотири оригінальні танки, в яких на особливе відмічення крім усіх хлопців заслуговують Зірка Глоба та Маруса Вишинська. Група танцюристів-працівників Союзівки кожного тижня збагачує свій репертуар новими тематичними танками за хореографією Р. Строцького. Минулої суботи танець „Зустріч і прощання" у виконанні Зірки Глоби та братів Романа і Левка Строцьких винагородила численна публика справді довготривалими оплесками. Танці переплітались піснями вокального секстету дівчат під мистецьким керівництвом солістки Марусі Штинь. Піяніст Орест Мороз та акордеоніст Володимир Добушак пописувались майстерно виконаними сольовими точками. Маруся Вишинська і Ярко Лозинський виконали дві популярні американські пісні при акомпаніяменті власних гітар.

В серії недільних літературно-мистецьких програм виступила пані Леся Лисак, яка відчитала уривок із своєї ще не опублікованої повісти „Стежка додому". П-і Лисак, нариси та оповідання якої друкується в „Свободі" від шістьох літ, є авторкою збірки „Терпкі Пахощі", що появилася недавно у видавництві „Свобода".

Гості Союзівки із зацікавленням прислухувалися читанню розділу „Страсний Великдень", що становитиме частину першої повісти Лесі Лисак з життя в Західній Україні в періоді поміж двома світовими війнами.

Справжньою насолодою для слухачів був виступ артиста Євгена Курила, який з великим мистецьким знанням рецитував унікальний твір Василя Стефаника „Сини". Маестро Курило, відомий любителям українського театрального мистецтва ще з часів „Заграви" та Львівського театру, як рівнож з численних виступів на еміграції, винагородив слухачів бездоганним виконанням твору Стефаника, цього великого „співця українського села". Вечором проводив ред. Зенон Снилик.

ЛІБЕРАЛЬНА ГРУПА ДЕМОКРАТИЧНИХ КОНГРЕСМЕНІВ вислала листа до Палатної Комісії Способів і Засобів, в якому підтримує Уряд президента Ніксона в його змаганнях підтримувати домашній промисл та обмежити імпорт деяких товарів із чужих країн. Мають обмежити привіз цілого ряду товарів, а на привіз обуви та текстилів мають бути встановлені квоти. Плянують дати більші права в цій ділянці президентові Ніксонові і домагаються, щоб Тарифова Комісія скоріше вирішувала митні проблеми.

В Обурні похоронено союзового секретаря Павла Пироганича

Обурн, Н. Й. (І. П.) — У понеділок, 27-го липня 1970 року тут відбулися похорони заслуженого секретаря 283 Відділу УНСоюзу в Обурні, сл. п. Павла Пироганича, який ненадійно помер 21-го липня ц. р. Похорони припізнилися, бо чекали на прибуття сина Покійного з Японії, де він тепер перебуває на військовій службі. Похорони відбулися при великій скількості людей. Похоронних обрядів довершив о. Сквілер, парох української католицької церкви з участю представників товариств, а саме: УККА, Провидіння, Організації Оборони Лемківщини, Комітету Бойківщини, 39-го Відділу УНС в Сиракюзах та місцевих союзових Відділів. Прощав Покійного проф. Петро Длябога. Від Головного Уряду Українського Народного Союзу промовляв п. Іван Пугуляк, почесний голова сиракюзько-ютицької округи, який висловив співчуття родині і підчеркнув працю покійного для УНСоюзу, його прикмети як батька, парафіянина, громадянина і українця. Він також попрощав Покійного від членства ютицько-сиракюзької округи і свого 39-го Відділу в Сиракюзах як рекордового секретаря і делеґата на конвенції УНСоюзу. Про життєвий шлях бл .п. П. Пироганича говорив його друг і односельчанин Андрій Рочий. Покійний походив зі села Беньова, пов. Турка. Вже юнаком брав участь в націоналістичному русі і був учасником похідної групи „Соловій". В таборах скитальців жив в Лібеку, англійська зона, потім в Обурні, кої, а відтак в Обирн, Н. Й. Полишив у смутку дружину Марію, дочки Анну і Олю та сина Юрія, сестру Настю Мороз та брата й чотири сестри в Україні.

Занимав такі позиції в своїй громаді: голова УККА, секретар УНС, секретар УНДому і член Церковної Ради. Місцева укр. радіостанція передала згадку присвячену сл. п. Павлові Пирогановичеві, яку виголосив п. Іван Торус. Розходячись громадяни з жалем ствердили, що тяжко буде в громаді заступити працю Покійного.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

ТАБОРОВИКИ „На тарадайці", „Одисея — 1970", Оселі СУМ „Веселка" та інші: сердечна Вам подяка за пам'ять і привітання для „Свободи"!

ВШ. М. С., Вашинґтон: Дякуємо за інформацію. Це жахливі речі ,але „Остороги і відмежування" не можна б надрукувати без документальних доказів вини названих там осіб. Також на „Інформаційне повідомлення" редакція вже одержала відповідь, яку була б зобов'язана надрукувати. Не зробимо приємности нашим ворогам і не перенесемо тієї сварні на сторінки „Свободи".

ВШ. О. Ю. Аллентавн: Вістку про „Рунвіст" і „Самобутню Україну" подано в „Свободі" на підставі тих публікацій, зміст яких поза всяким сумнівом говорить і потверджує те, що про них у „Свободі" написано. Дякуємо за Ваші завваги, але вони не мають потвердження в згаданих публікаціях.

ВШ. О. П., Торонто: З Головної Канцелярії УНС передано нам Вашу статтю „За нові методи . . ." Стаття друкована на циклостилі, з очевидною метою її поширення, щонайменше з метою висилки до кількох газет. Таких статтейних матеріялів „Свобода" не друкує.

ВШ. Ірка Ясінська, Вашинґтон: Дякуємо за гарний спомин про св. п. Мотрю і Оксану. Передамо його до „Пластової ватри".

25 імпрез у Бібліотеці ім. С. Петлюри

Париж. — За сім місяців у гарно обладнаній великій читальні бібліотеки ім. Симона Петлюри, в новому будинку при 6 вул. Палестини, відбулось 25 імпрез і доповідей, про що повідомив „Бюлетень" бібліотеки ч. 24-1970. У бібліотеці буде створена Кімната-Музей особистих пам'яток Головного Отамана Симона Петлюри. Приміщення читальні „чепурно умебльоване й може гідно прийняти свою й чужу публіку". До бібліотеки звертаються не лише українці, а й французькі науковці, прохають каталогів, перекладів, копій документів з Визвольної Боротьби тощо. Крім читальні, тепер „умебльовуються інші кімнати й підвал, переносяться книжки із старого книгосховища". Довгі списки жертводавців, подані в тому ж „Бюлетені", показують, що громада високо оцінює працю Бібліотеки ім. С.Петлюри.

„ЦИКЛОН" ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

((Продовження зі стор. 2-ої)

кого до чортівської досконалости довів Сталін, і їх тепер здійснюють Косиґіни і Брежнєви. Бідна українська література, яка мусить служити Москві, і вбогі ті всі, які цього не бачать чи не хочуть бачити, і у вільному світі величають те все, що діється на рідних землях...

Треба ще згадати, що роман Гончара надрукований в тому числі „Вітчизни", в якому возвеличується — Леніна...

Лука Луців

Звіт зі збірки на пам'ятник Т. Пасічникові

Ось тут подаємо справоздання Громадського Комітету по збірці пожертв на видання творів та поставлення пам'ятника на могилі бл. п. професора Трохима Пасічника в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Пожертв було зібрано на суму: $ 1,617.21. Пожертви склали такі організації та особи в долярах: 117 „Запорожська Січ" — Відділ УНС. у Вунсакет, Р. Ай., $ 60 проф. С. Наріжна по підписному листу ч. 3., по $ 50 хор „Бандура" у Вунсакеті, Р. Ай., Ю. Безсонів та д-р М. Балторович. $ 41 інж. В. Сімянцев по підписному листу ч. 4. М. Гутник $ 33.21. По $ 30 Ю. Безсонів з трапези у Бавнд Бруку, родина д-ра П. Ісаєва, д-р Ю. Веремчук та п-і А. Любинська. $ 27 Д. Николенко по підписному листу ч. 5. По $ 25 проф. Ю. Бобровський, І. Панас, інж. В. Безсонів, інж. В. Яворський, В. Ісаїв, д-р А. Очеретко, інж. П. Дорожинський, прот. о. В. Коваленко. По $ 20 М. Качній, С. Максимюк, інж. А. Гнойовий, Е. Гнесько, Л. Камінська, А. Боднар та П. Довбучук.

По $ 15 проф. П. Веремчук, інж. Я. Січинський, Є. Масола, д-р Й. Ларж, д-р В. Шандор, О. Животко, Є. Самборський та С. Карась. По $ 11 проф. С. Наріжна. По $ 10: прот. о. Ковальчик, проф. В. Міяковський, прот. о. М. Мостемський, Г. Маслівець, П. Николенко, д-р З. Плітас, Богданна Чарторийська, О. Глібович, інж. С. Лісовий, Ю. Грицюк, проф. І. Паливода, П. Карабійник, проф. І. Коровицький, Меріанн Глядик, В. Свірська, род. М. Литвинець, С. Павлишин, П. Павлишин, проф. А. Бондаренко, інж. В. Сімянців, В. Коринець, Р. Боднар, Л. Камінський, д-р М. Бояр, О. Качній-Ніньовська, д-р З. Ясинчук-Ґріффо, О. і М. Гайдуки, І. Ісаїв, М. Стенлі, П. Мединський, Й. Ходоровський, Д. Рапко, І. Стрик, П. Гнесько, Г. Тепер, Д. Ясінчук, В. Кровел, Б. Микитин, В. Чекерда та А. Сінгаєвська. По $ 5: М. Геба, А. Жузенів, А. Черкасій, М. Бровчук, Є. Рогожин, Р. Косюк, М. Сороката, Т. Чагарин, М. Гаврада, І. Стойко, М. Гуловач, І. Свірський, А. Самборська, Й. Кава, Є. Боровська, М. Глядик, І. Чагарин, К. Липка, І. Мишанець, П. Ґудзь, О. Моть, К. Цариградська, інж. Д. Петрівський, П. Демуш, А. Глядик, М. Бар, С. Садовська, А. Деженеро, Є. Арнольд, Г. Герман, В. Реманський, М. Михайлюк, проф. М. Битинський, д-р М. Шляхтиченко, В. Федір, інж. М. Тарасюк. По $ 3: О. Білецька-Козоріз, К. Білецька-Лазар та М. Чорнокосинський. І. Стрик $ 2. По $ 1: Н. Н., Гаєвська, В. Ржепецький, В. Рубінович, А. Гуменюк, М. Глібович та М. Макновий. Разом зібрано $ 1,617.21. Ціна пам'ятника $ 1,150. Витрати: на поставлення пам'ятника Комітет видав $746.86. Решту доплатив виконавець волі бл. п. проф. Т. Пасічника. Оголошення в пресі $ 57. Пошт. уряду за значки і коперти $ 9.72. Обмін канад. долярів $ 3.46. Разом витрат $ 817.04. Решта в сумі $ 800.17 передається до УВАН на конто видання 3-го тому епопеї „Петро Гордієнко" — заповітної мрії бл. п. проф. Т. Пасічника. Людей доброї волі, кол. приятелів і учнів проситься складати пожертви на цю ціль до УВАН.

Контроля діловодства та касової книги була переведена 23-го червня, 1970 р. в такому складі: Т. Чагари — голова громади у Вунсакет, К. Коржицький — заст. голови та К. Липка — секретар. Все знайдено в повному порядку і Комітету в складі: голови о. прот. Віталія Коваленка, П. Тепера — члена та секретаря інж. С. Лісового висловлено в протоколі подяку. Комітет в свою чергу складає сердечну подяку всім жертводавцям і цим свою діяльність закінчив.

23 червня, 1970 р.
Вунсакет, Р. Ай.

Інж. Степан Лісовий
секретар Комітету

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

СУБОТА, 8-го СЕРПНЯ 1970 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя — 270 Відд. о год. 7-ій веч. в УНДомі при 92-96 Фліт вул. Проситься вирівняти чл. вкладки і вибрати дивідендові чеки. — А. Шаран, С. Островський, С. Гріца.

НЕДІЛЯ, 9-го СЕРПНЯ 1970 р.

ПАРМА, Огайо. Місячні збори Т-ва Сокіл — 336 Відд. від год. 11-1 по пол. в церковній залі св. Йосафата, при 5720 Стейт Рд. Проситься чл. прибути, вирівняти залеглості і відібрати дивідендові чеки. — В. Шмагло, предс., Гр. Кісіль, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Збирання членських вкладок від Т-ва Дністер — 430 Відділ як слідує: 9 серпня від год. 1-3 по пол. в УСТ Тризуб; 15 серпня, від год. 7-9 веч. в Укр. Домі при 23-ій і Брави вул. Проситься вирівняти залеглості і відібрати дивідендові чеки. — д-р І. Скальчук, гол., І. Кпґніцький, секр.

НЕДІЛЯ, 16-го СЕРПНЯ 1970 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ 367 Відд. о год. 1:30 по пол. в Укр.-Амер. Клюбі. Збори відбуваються тому на тиждень пізніше, що 9-го серпня ц. р. Т-во справляє свій річний Пікнік в Hikory Grove, Webster. — П. Дзюба, гол., Т. Песко, кас., В. Попович, секр.

ТАРЗАН, Ч. 6408. Мамбо погрожує смертю Тарзанові й Наомі

Під час, коли медсестра Наомі вдихує дорогоцінний кисень в легені дитини, батузі, що придивлялись, підсуваються ближче . . .

Слухай мене, Мамбо, сину Вави! Коли спис батузів зробить кривду моїй жінці, то я, Тарзан, вб'ю батузів!

До біса, Тарзане! Вислухай Мамбу, сина Вави! Коли тепер помре дитина батузів, то ми вб'ємо твою жінку — і тебе!